

Kleine Stokstraat 1

Familie Os

De Kleine Stokstraat 1: een huis met een trieste geschiedenis

Op 16 oktober 1912 trouwt Salomon Os uit Venlo met Johanna André uit Maastricht. Salomon is rangeerder, Johanna werkt als dienstbode en heeft al een zoon: Mauritz. Salomon en Johanna krijgen samen vier kinderen: Bernard, Michiel, Simon en Maria, die Mieneke wordt genoemd. Michiel sterft als hij twee jaar is. In 1930 overlijdt Salomon. De kinderen Os groeien op in Maastricht. Mauritz trouwt en Bernard vertrekt naar Rotterdam. Johanna woont dan in de Kleine Stokstraat 1 met Simon, die later bakker wordt, en Mieneke. Johanna's zussen Bertha en Celine met haar dochter Leneke wonen daar ook.

Brief uit kamp Westerbork

Dan volgt de oorlog. Op 21 augustus 1942 schrijft Bernard een brief vanuit kamp Westerbork aan zijn nichtje Leneke en tante Celine. De brief gaat over het leven in het kamp. "Ja, ik vind het erg al zo lang van mijn vrouw en kind af, maar enfin we zullen maar moed houden," schrijft hij op 21 augustus 1942. Hij stuurt ook een foto van een huwelijk

in werkkamp Linde in Zuidwolde. In de brief doet Bernard ook de groeten aan zijn moeder. Of Leneke en Celine die nog hebben kunnen overbrengen aan Johanna, is onbekend. Enkele dagen na het schrijven van de brief worden Johanna, Bertha, Simon en Mieneke namelijk gearresteerd.

Onder escorte over de Sint-Servaasbrug

Op 25 augustus 1942 staat de twaalfjarige Pierre Lumens op de hoek van de Kleine Stokstraat en de Maastrichter Brugstraat, vlak bij het huis van de familie Os-André. In zijn herinnering is het ergens tussen twaalf en één uur wanneer hij ziet hoe Mieneke Os en haar broer Simon 'op klaarlichte dag' door de Nederlandse politie gedwongen worden samen met honderd andere Maastrichtse Joden over de Sint-Servaasbrug in de richting van het station te lopen.

Naar de Professor Pieter Willemsstraat

Vervolgens gaan allen naar de school aan de Professor Pieter Willemsstraat, de verzamelplaats voor te deporteren Joden. Pierre herkent Mieneke en Simon Os. Mieneke huilt niet, maar haar houding is terneergeslagen, zal hij later zeggen. De rol van de Nederlandse politie is overigens uitgesproken. Duitse militairen of agenten ontbreken bij deze gedwongen tocht door de Maastrichtse binnenstad, op weg naar deportatie naar kamp Westerbork.

Van kamp Westerbork via Cosel naar Auschwitz

Johanna, Bertha, Simon en Mieneke vertrekken op 28 augustus 1942 vanuit kamp Westerbork naar Auschwitz. De trein stopt in Cosel, zo'n 80

kilometer voor Auschwitz. Daar worden alle Joodse mannen tussen de vijftien en vijftig, onder wie Simon Os, met geweld van hun vrouwen en kinderen gescheiden. Vervolgens worden ze uit de trein gehaald en naar verschillende werkkampen getransporteerd om dwangarbeid voor de Duitse industrie te gaan verrichten.

Johanna, Bertha en Mieneke: onmiddellijk vermoord

Na de stop in Cosel gaat de deportatietrein met onder andere Johanna (57 jaar), Bertha (55 jaar) en Mieneke (16 jaar) verder naar Auschwitz. Bij aankomst op 31 augustus 1942 worden ze onmiddellijk vermoord.

Celine mag terug naar Maastricht

Bernard wordt op 28 februari 1943 in Auschwitz vermoord. Simon Os is op 30 april 1943 'ergens in Midden-Europa' vermoord. Op 6 juni 1943 wordt Carolina Stella, het dochtertje van Bernard, op kindertransport gezet van kamp Vught naar kamp Westerbork. Moeder Jeannette gaat ook naar kamp Westerbork. Carolina Stella overlijdt daar op 8 juni 1943. Ze is dan nog geen drie jaar oud. Jeannette wordt op 16 juli 1943 vermoord in vernietigingskamp Sobibor. Celine, de zus van Johanna Os-André, zou met haar dochter Leneke zijn ondergedoken. Celine wordt op 31 maart 1944 gearresteerd en naar kamp Westerbork gebracht. Na ruim zes maanden mag ze terugkeren naar Maastricht.

Op de foto: Mieneke Os met haar klasgenootje Henriette Retrot. Foto uit 1938.